

Identifying Factors Affecting Educational Justice and Its Role in Dynamics and Healthiness of Students of Tehran Payame Noor University

Maryam Mehrabani: PhD Student, Department of Educational Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

Kiomars Niazazari*: Faculty member, Department of Educational Sciences, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

Maryam Taghvaei Yazdi: Faculty member, Department of Educational Sciences, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

Abstract: The aim of this study was to identify the factors affecting educational justice and its role in the dynamism and vitality of students of Payame Noor University of Tehran to provide a model. The research method was a combination of exploratory mixed research design (qualitative-quantitative). The statistical population of the study in the qualitative section included (university experts, faculty members and university officials) to agree on the Delphi method. The sample size in the qualitative section was determined to be 17 by considering the saturation law. And in a small part of the statistical population, it included students of Payame Noor in Tehran province. In the quantitative part, the sample size was 274 people. Quantitative sampling method was multi-stage cluster random sampling. The method of data collection was library method and measurement tool in the qualitative part of the interview was semi-structured and in the quantitative part included a researcher-made questionnaire, the questions of which were taken from the data obtained from the interview. Data analysis in the qualitative part of Delphi technique and in the quantitative part of structural equation modeling and regression analysis using SPSS22 and LISREL software. Findings showed that the factors affecting educational justice, which includes three dimensions (1- distributive justice, 2- interactive justice, 3- procedural justice), amount to 45% in student dynamics, which includes two dimensions (1- Technology is central, 2- learner is central) and is 55% in the vitality of students of Payame Noor University of Tehran province.

Keywords: Educational Justice, Dynamism, Student Vitality.

***Corresponding author:** Faculty member, Department of Educational Sciences, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

Email: K.niazazari@gmail.com

مقدمه

به اعتقاد بسیاری از دانشمندان علوم رفتاری، سازمان‌ها وجه انکارناپذیر دنیای نوین امروز را تشکیل می‌دهند. گرچه سازمان‌ها به شکل‌های مختلف و بر پایه هدف‌های گوناگون تأسیس و سازماندهی می‌شوند اما بدون تردید تمامی آنها بر پایه تلاش‌های روانی و جسمانی نیروی انسانی که ارکان اصلی آن به حساب می‌آید، اداره و هدایت می‌گردند. عدالت و اجرای آن یکی از نیازهای اساسی و فطری انسان است که همواره در طول تاریخ وجود آن بستری مناسب جهت توسعه جوامع انسانی فراهم کرده است (بل و فرنچ ۱۳۹۳). عدالت، والاترین ارزش انسانی و گوهری گرانبها در راه تحقق حقوق بشر است. آرمان اصلی انسان‌ها رسیدن به عدالت است. گرینبرگ بیان می‌کند برای اینکه مدیران اثربخش باشند آنها باید به شیوه عادلانه عمل کنند و اطمینان داشته باشند که زبردستانشان، فعالیت‌های آنها را عادلانه تفسیر می‌کنند (برکوویچ ۲۰۱۴؛ فرلین و ادلینگ ۲۰۱۵). موضوع عدالت به طور گسترده به وسیله اندیشمندان و محققان مطالعه شده است، اما بحث عدالت در زمینه آموزشی به طور وسیع مورد بررسی قرار نگرفته است (پروست و همکاران ۲۰۱۵). عدالت در معنی قدیم آن معادل دادن هر چیز به کسی است که استحقاق آن را دارد؛ یعنی با برابرها برابر و با نابرابرها نابرابر برخورد شود. معنی امروزی تر عدالت که مبتنی بر برابر شناختن انسان‌های جامعه در برخی از حقوق خاص است عدالت را احقاق حقوق برای تمامی افراد جامعه می‌داند (ثناگو و همکاران ۱۳۹۰). در محیط‌های تحصیلی و بویژه در دانشگاه‌ها وجود شرایط عادلانه و رعایت اصول و قواعد عدالت از طریق انتقال حس ارزشمندی به دانشجویان می‌تواند آنها را با رفتارهای مدنی تحصیلی متمایل نماید. علاوه بر این ادراک حضور عدالت، تردیدها و نگرانی‌های افراد را در باب تضییع حقوق و آزادی آنها بر طرف می‌کند (لیند و وندن بس ۲۰۱۲). نظام آموزشی اثربخش، نیازمند عدالت آموزشی و اجتماعی است (آدامز

۲۰۱۶). در محیط‌های آموزشی، به ویژه دانشگاه‌ها، وجود شرایط عادلانه و رعایت عدالت آموزشی میتواند در روحیه و عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر باشد (مرزوقی و همکاران ۱۳۹۲). از دیدگاه بونر و همکاران (۲۰۰۸)، عدالت آموزشی شامل ارائه تمامی امکانات بالقوه و بالفعل محیط‌های آموزشی، با توجه به استعدادها و قابلیت‌های منحصر به فرد افراد است.

به طور کلی عدالت آموزشی به معنای فراهم آوردن فرصت‌های آموزشی برابر برای دانشجویان است که اغلب به برابری در برخوردهای استاد با دانشجویان به ویژه در کلاس‌هایی که تنوع و تفاوت زیادی بین دانشجویان وجود دارد، مربوط می‌شود (چیسنال ۲۰۱۹). این شکل از عدالت اشاره به وجود تعاملات و رفتارها و شیوه عملکرد مبتنی بر انصاف، برخورد بدون جانبداری، راهنمایی متناسب با توانایی دانشجویان، رعایت عدالت در ارزیابی و ارائه امتیازها دارد که می‌تواند باعث انتقال حس ارزشمندی بین دانشجویان و به دنبال آن ایجاد رفتارهای مدنی تحصیلی مطلوب گردد (پورفاطمی و مومنی ۱۳۹۷). هدف از آموزش عدالت محور، تقویت ارزش‌ها و ظرفیت‌های شخصی برای رعایت اصول عدالت در رفتارهای روزانه فردی و اجتماعی است. این آموزش باید حساس به باورها و هنجارهای فرهنگی باشد. با آموزش عدالت محور می‌توان به تغییر رفتار فردی رسید که به گسترش عدالت اجتماعی در جامعه منتهی خواهد شد.

مهمترین اصول یا جلوه‌هایی که بر مبنای آنها رعایت یا عدم رعایت عدالت نتیجه‌گیری می‌شوند شامل: تناسب بین دستاوردها با تلاش و سهمی که فرد داشته است، میزان سهم و مشارکتی که فرد در تصمیم‌گیری‌های مربوط به خود و دیگران داشته است، داشتن حق برخورد‌های محترمانه، رعایت ثبات و عدم تبعیض، برخورد‌ها و تصمیمات برابر و بدون جانب‌داری، داشتن امکان اعتراض به شرایط نابرابر و ناعادلانه یا صمیمات غلط، انتظار تصمیم‌گیری مبتنی بر اطلاعات جامع و دقیق، رعایت شرایط و نیازهای افراد تا حد امکان و تسلط

معیارها و ارزش های اخلاقی در تصمیمات و رفتارهای طرف های تعامل هستند (محمدزاده اول و یادگاری ۱۳۹۷).

عدالت آموزشی یکی از زیربنایی ترین ابعاد عدالت سازمانی است که می تواند زمینه بروز استعدادها و توانمندی ها را در سطح بالا فراهم آورد (صمدی و همکاران، ۲۰۱۲) و به حضور تعامل ها، رفتارها و شیوه های عملکرد مبتنی بر انصاف، برخورد یک دست و بدون جانب داری، راهنمایی متناسب با توانایی دانشجویان، رعایت عدالت در ارزیابی و ارائه امتیازها اشاره دارد. به منظور دستیابی به این نوع عدالت، مدیران مؤسسات آموزشی بایستی مبادرت به تغییر در ساختارها و عناصری نمایند که به این بی عدالتی ها دامن می زند. یکی از این عوامل مهم، مربوط به رفتار و باور استادان است که می توان با ایجاد دوره های آموزشی و تغییر دیدگاه ها و عملکرد آنان، به ایجاد برابری و عدالت آموزشی در کلاس کمک نمود (گل پرور، ۲۰۱۰). بنابراین شناسایی عوامل تأثیر گذار بر عدالت آموزشی از اهمیت بسزایی برخوردار است که در این پژوهش به این مهم خواهیم پرداخت. بنابراین با توجه خلأ های پژوهشی در رابطه با شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و همچنین با توجه به مطالب ارائه شده، اهمیت و ضرورت پژوهشی در رابطه با شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی مشهود است. لذا هدف از پژوهش حاضر، شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران جهت ارائه مدل بود

و پرسش اصلی این پژوهش آن است که چه مدلی را به منظور شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران می توان ارائه کرد؟ و با توجه به موارد گفته شده دیگر سوال های پژوهش به شرح ذیل می باشد:

۱. عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران کدامند؟

۲. وضعیت هر یک از عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران چگونه است؟

۳. ابعاد پویایی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران کدامند؟

روش کار

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است. روش پژوهش ترکیبی و طرح پژوهش نیز از نوع طرح تحقیق آمیخته اکتشافی (کیفی- کمی) است. جامعه آماری تحقیق در بخش کیفی شامل (خبرگان دانشگاهی، اعضای هیئت علمی و مسئولین دانشگاهی) جهت اتفاق نظر در روش دلفی می باشند. در بخش کمی جامعه آماری شامل دانشجویان پیام نور استان تهران در ۱۸ واحد این دانشگاه (اسلامشهر، بهارستان، پاکدشت، پردیس، پرند، پیشوا، تهران جنوب، تهران شرق، تهران شمال، تهران غرب، حسن آباد، دماوند، ری، شهریار، فیروزکوه، لواسان، ملارد، ورامین) می باشند. حجم نمونه در بخش کیفی با در نظر گرفتن قانون اشباع به تعداد ۱۷ نفر تعیین شد. در رویکرد کیفی از روش نمونه گیری هدفمند "نمونه های حاوی اطلاعات غنی" استفاده شد، و پژوهشگر از طیف افراد بالقوه برای مشاهده، کسانی را انتخاب کرد، که بتوانند در فرآیند گردآوری، خزانه داده های مورد نیاز را غنی نمایند. در بخش کمی برای انتخاب نمونه های آماری از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چندمرحله ای استفاده شد. بدین صورت که در مرحله اول از بین واحدهای دانشگاه پیام نور استان تهران (۱۸ واحد) به شیوه تصادفی تعداد ۷ دانشگاه شامل واحد های دانشگاهی (تهران جنوب، تهران شرق، تهران شمال، تهران غرب، پردیس، پرند و لواسان) به عنوان خوشه اول در نظر گرفته شدند، سپس در مرحله دوم از هر دانشگاه به صورت تصادفی سه دانشکده انتخاب شدند؛ و در مرحله آخر در هر دانشکده نیز به صورت تصادفی سه رشته انتخاب و پرسشنامه در میان دانشجویان این رشته ها توزیع شد.

مسئولین دانشگاهی) بوده است. علت انتخاب این روش به عنوان یک روش جمع‌آوری اطلاعات، بالا بردن صحت و اطمینان از مدل نهایی تحقیق می‌باشد. در جدول ۱ سؤال‌های فرایند مصاحبه نشان داده شده است.

با توجه به مراحل انجام تحقیق، مناسب‌ترین روش برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز، برای تعیین مدل ثانویه تحقیق (اصلاح مدل اولیه پیشنهادی)، مصاحبه با خبرگان (۱۷ نفر از خبرگان دانشگاهی، اعضای هیئت‌علمی و

جدول ۱. سؤال‌های مصاحبه با خبرگان
Table 1. Expert interview questions

ردیف	سؤال
۱	تعریف شما از عدالت آموزشی چیست؟
۲	از نظر جنابعالی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی چیست؟
۳	از نظر جنابعالی ابعاد پویایی و شادابی دانشجویان چیست؟
۴	از نظر جنابعالی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان چیست؟
۵	حضرت‌عالی عوامل بازدارنده عدالت آموزشی را در چه می‌دانید؟
۶	راهکارهای پیشنهادی جنابعالی در خصوص پویایی و شادابی دانشجویان چیست؟
۷	پیشنهاد شما در جهت نهادینه کردن عدالت آموزشی به منظور پویایی و شادابی دانشجویان چیست؟

دانشجویان ، ۲. مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های کلاس ۳. روش‌های تدریس و ارزشیابی اساتید ۴. محتوای درس ۵. جو سازمانی دانشگاه ۶. امکانات آموزشی می‌باشد.

این پرسشنامه شامل دو بخش می‌باشد:

الف) سؤالات عمومی: شامل اطلاعات جمعیت شناختی آزمودنی‌ها شامل جنسیت، سن، رشته تحصیلی آزمودنی‌ها خواهد بود.

ب) سؤالات تخصصی: شامل ۷۰ گویه در مورد سنجش وضعیت هر یک از متغیرها و ابعاد مدل تحقیق، بر طبق مدل ثانویه ارائه شده می‌باشد.

پس از جمع‌آوری داده‌ها و ورود آنها به رایانه، داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای لیزرل و نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند. از نرم‌افزار SPSS برای تعیین پایایی همسانی درونی استفاده شد. از نرم‌افزار لیزرل جهت انجام تحلیل عاملی تأییدی بهره گرفته شد و در نهایت پایایی مرکب (CV) پایایی هر سؤال (IR) متوسط واریانس استخراجی (AVE) حداکثر واریانس مشترک (MSV) و متوسط واریانس مشترک (ASV) برای تعیین روایی هم‌گرا و واگرا (تشخیصی) بر اساس مدل نهایی و مطابق مدل پیشنهاد فرنل و لارکر (۱۹۸۱) محاسبه شد. به منظور گردآوری شواهد مربوط به روایی سازه، از روش تحلیل

در بخش کمی نیز با توجه به اهداف پژوهش و ماهیت آن، مناسب‌ترین روش برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز، برای تعیین مدل نهایی تحقیق، استفاده از تکمیل پرسشنامه‌های بسته بین نمونه‌های انتخاب شده از بین اعضای جامعه هدف بوده است. علت انتخاب این روش به عنوان یک روش جمع‌آوری اطلاعات، اقتضای هدف پژوهش و لزوم کسب اطلاعات معتبر بود.

همسانی درونی پرسشنامه (شناسایی ابعاد)

طبق مدل ثانویه تحقیق، مدل عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران شامل ۱۱ بعد بشرح:

الف- متغیر «عدالت آموزشی»، بعد از انجام سه راند تکنیک کیفی دلفی در راند چهارم (تصمیم و تصویب)، دارای سه بعد بشرح: ۱. عدالت توزیعی، ۲. عدالت تعاملی، ۳. عدالت رویه‌ای می‌باشد.

ب- متغیر «پویایی دانشجویان»، بعد از انجام سه راند تکنیک کیفی دلفی در راند چهارم (تصمیم و تصویب)، دارای دو بعد بشرح: ۱. فناوری محوری، ۲. یادگیرنده محوری می‌باشد.

ج- متغیر «شادابی دانشجویان»، بعد از انجام سه راند تکنیک کیفی دلفی در راند چهارم (تصمیم و تصویب)، دارای شش بعد بشرح: ۱. تعامل اساتید با

روش تحقیق در این پژوهش ترکیبی است:

الف- بخش کیفی؛ برای رسیدن از مدل اولیه پیشنهادی به مدل اصلاحی (ثانویه) تحقیق، از نظرات خبرگان و تکنیک دلفی استفاده شد.

ب- بخش کمی؛ برای رسیدن از مدل ثانویه به مدل نهایی تحقیق، با نظرسنجی از نمونه‌های آماری و بکارگیری معادلات ساختاری و تحلیل رگرسیون بطور اخص از نرم‌افزار لیزرل و SPSS استفاده شد.

سودمندی و آسیب نرساندن، توجه به رفاه دیگران و ارائه اطلاعات کافی درباره چگونگی پژوهش به تمامی آزمودنی‌های شرکت کننده، کسب رضایت نامه کتبی به منظور شرکت در پژوهش رعایت شدند. جهت رعایت اخلاق پژوهشی، کد ثبت پروپوزال ۲۲۸۲۱۸۸۲۹۷۱۰۰۷ در کمیته اخلاق دانشگاه ثبت شد.

یافته‌ها

الف) بخش کیفی

الف- به تک بعد متغیر «عدالت آموزشی»، در پایان راند یک دلفی و بر اساس نظر خبرگان، یک بعد بشرح "عدالت توزیعی" اضافه گردید که شامل دو بعد شد. از ابعاد دو گانه متغیر «عدالت آموزشی»، در پایان راند دوم، یک بعد بشرح "حاکمیت" حذف گردید که شامل یک بعد شد. از ابعاد تک گانه متغیر «عدالت آموزشی»، در پایان راند سوم، دو بعد بشرح "عدالت تعاملی و عدالت رویه‌ای" اضافه گردید که شامل سه بعد شد. در نهایت متغیر «عدالت آموزشی»، بعد از انجام سه راند تکنیک کیفی دلفی در راند چهارم (تصمیم و تصویب)، دارای سه بعد بشرح: ۱. عدالت توزیعی، ۲. عدالت تعاملی، ۳. عدالت رویه‌ای می‌باشد.

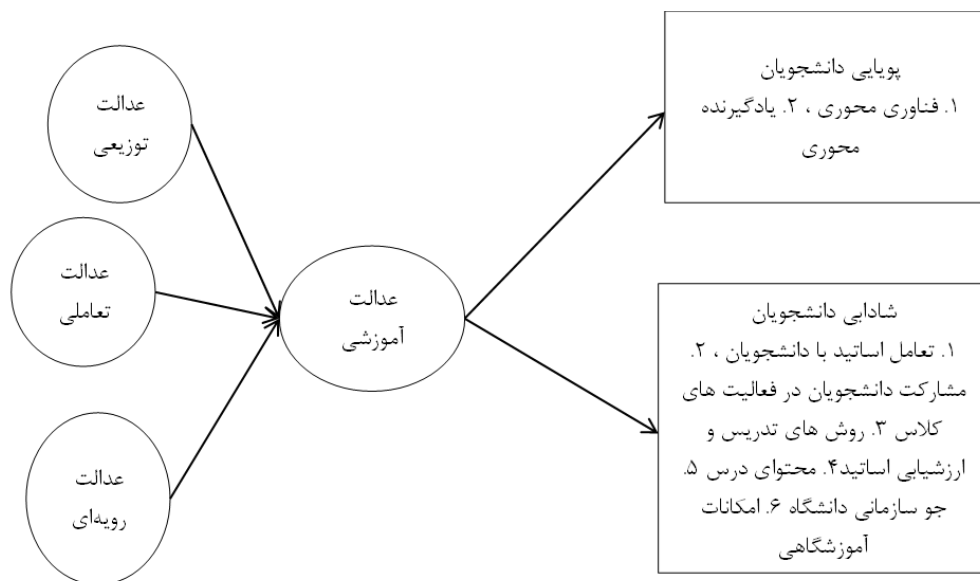
ب- به تک بعد متغیر «پویایی دانشجویان»، در پایان راند یک دلفی و بر اساس نظر خبرگان، یک بعد بشرح "فناوری محوری" اضافه گردید که شامل دو بعد شد. از ابعاد دو گانه متغیر «پویایی دانشجویان»، در پایان راند

عاملی (تأییدی) بهره گرفته شده است که در ادامه به آن پرداخته می‌شود همه بارهای عاملی بالاتر از ۰,۴ مناسب بوده و در سطح ۰/۱ معنی دار هستند در معادلات ساختاری علاوه بر روایی هم‌گرا که برای بررسی اهمیت نشانگرهای سازه‌ها به کار می‌رود، روایی تشخیصی نیز مورد نظر است این فرایند با شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) بالاتر از ۰/۴ هستند نتایج جدول ۲ حاکی از این است که ضریب همبستگی سؤالات با نمره کل پرسشنامه بالاتر از ۰/۳ و پایایی هر سوال بیشتر از ۰/۲۰ گزارش شد، که نشان می‌دهد سؤالات در سنجش متغیرها از دقت کافی برخوردارند. علاوه بر این پایایی به روش آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۶۰ و پایایی مرکب نیز بیشتر از ۰/۷۰ گزارش شد که نشان می‌دهد همه عامل‌ها نیز در تعیین سازه از دقت لازم برخوردارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که برای هر بخش $CR > (AVE)$ و $AVE > 0.5$ در نتیجه مؤلفه‌ها از روایی هم‌گرا برخوردارند علاوه بر این از آنجایی که برای هر مؤلفه $MSV < AVE$ و $ASV < AVE$ است که بیانگر روایی تشخیصی و واگرایی مؤلفه‌ها است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که هر یک از عوامل، هدف پرسشنامه را برآورد می‌کند (روایی هم‌گرا) و همچنین نتایج حاکی از این است که خرده مقیاس‌ها چنان همبستگی بالایی ندارند که همه آن‌ها تبدیل به یک سازه شوند و لذا مؤلفه‌ها تکراری نیستند. از طرفی معمولاً آلفای کمتر از ۰/۵، نشان‌دهنده پایایی ضعیف، بین ۰/۵ تا ۰/۷ قابل قبول و بالاتر از ۰/۷، نشان‌دهنده پایایی بالایی می‌باشد. بدیهی است که هر چه این عدد به یک نزدیک‌تر باشد، دارای ضرایب بالاتر و در نتیجه مورد تایید است. باتوجه به ضرایب بدست آمده برای ابعاد مدل تحقیق، پرسشنامه‌ی تدوین شده از پایایی بالایی برخوردار هستند. همچنین همان‌طور که مشخصه‌های برازندگی نشان می‌دهد داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سؤالات با سازه‌های نظری است.

راند دوم، دو بعد بشرح " روش های تدریس و ارزشیابی اساتید و محتوای درس " اضافه گردید که شامل چهار بعد شد. از ابعاد چهار گانه متغیر « شادابی دانشجویان »، در پایان راند سوم، دو بعد بشرح " جو سازمانی دانشگاه و امکانات آموزشی " اضافه گردید که شامل شش بعد شد. در نهایت متغیر « شادابی دانشجویان »، بعد از انجام سه راند تکنیک کیفی دلفی در راند چهارم (تصمیم و تصویب) ، دارای شش بعد بشرح: ۱. تعامل اساتید با دانشجویان ، ۲. مشارکت دانشجویان در فعالیت های کلاس ۳. روش های تدریس و ارزشیابی اساتید ۴. محتوای درس ۵. جو سازمانی دانشگاه ۶. امکانات آموزشی می- باشد. در شکل ۱ مدل اصلاحی (ثانویه) تحقیق، نشان داده شده است.

دوم، یک بعد بشرح " اندازه گیری کیفیت " حذف گردید که شامل یک بعد شد. از ابعاد یک گانه متغیر « پویایی دانشجویان »، در پایان راند سوم، یک بعد بشرح " یادگیرنده محوری " اضافه گردید که شامل دو بعد شد. در نهایت متغیر « پویایی دانشجویان »، بعد از انجام سه راند تکنیک کیفی دلفی در راند چهارم (تصمیم و تصویب) ، دارای دو بشرح: ۱. فناوری محوری ، ۲. یادگیرنده محوری می باشد.

ج- به متغیر « شادابی دانشجویان »، در پایان راند یک دلفی و بر اساس نظر خبرگان، دو بعد بشرح " تعامل اساتید با دانشجویان و مشارکت دانشجویان در فعالیت های کلاس " اضافه گردید که شامل دو بعد شد. از ابعاد دو گانه متغیر « شادابی دانشجویان »، در پایان

شکل ۱. مدل اصلاحی پژوهش

Figure 1. Corrective research model

نشان داد بیشترین فراوانی در این جدول مربوط به پاسخ-دهندگان مرد (۵۶,۹۳٪) می باشد. نتایج فراوانی سن پاسخ-گویان نشان داد که ۵۲ نفر از پاسخ دهندگان بین ۲۰ تا ۲۵ سال، ۷۴ نفر از پاسخ دهندگان بین ۲۶ تا ۳۰ سال، ۸۳ نفر بین ۳۱ تا ۳۵ سال و ۶۵ نفر بالای ۳۶ سال هستند. نتایج فراوانی رشته تحصیلی پاسخ گویان نشان داد که ۸۶

بخش کمی

ویژگی های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان در بخش توصیفی جمعیت شناختی پژوهش متغیرهایی نظیر (جنسیت، سن، رشته تحصیلی) با استفاده از جداول نمودار فراوانی و درصد فراوانی مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج فراوانی جنسیت پاسخ گویان

۳. عدالت رویه‌ای تشخیص داده شد. در جدول ۵ این عوامل به همراه تعداد گویه‌ها نشان داده شده است.

۲- وضعیت هر یک از عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران چگونه است؟
تمام بارهای عاملی از وضعیت مطلوبی برخوردار بوده و قابلیت اندازه‌گیری را دارند. نتایج نشان می‌دهد که بر اساس نتایج مدل ساختاری ۱. عدالت توزیعی، ۲. عدالت تعاملی، ۳. عدالت رویه‌ای دارای ضرایب مسیر معنادار هستند. که دارای مقادیرهای t (طبق قاعده خطای یک درصد در رد فرض صفر برای مقادیر بالای ۱/۹۶ در هر پارامتر مدل)، بالای ۱/۹۶ محاسبه شده است. با توجه به معنی‌داری و مثبت بودن این ضرایب می‌توان بیان نمود که بین عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران اثر مثبت و معنی‌داری وجود دارد. به طوریکه میزان تاثیرات این عوامل در عدالت آموزشی در عدالت توزیعی ۳۵ درصد، در عدالت تعاملی ۳۴ درصد و در عدالت رویه‌ای ۳۱ درصد می‌باشد.

۳- ابعاد پویایی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران کدامند؟

در این قسمت به تحلیل محتوای داده‌های حاصل از مصاحبه خبرگان پرداخته شد. ابتدا ۱۷ مصاحبه حاوی ۷ سوال در میان خبرگان توزیع و جمع‌آوری شد. در مجموع به منظور پاسخگویی به سوال فوق با توجه به مراحل کیفی پژوهش حاصل از پاسخ خبرگان پژوهش در تکنیک دلفی در چهار مرحله. همچنین با توجه به بخش کمی پژوهش، پایایی به روش همسانی درونی برای هر عامل، روایی هم‌گرایی و تشخیصی (تمایز سازه‌های استخراجی بر اساس مدل نهایی) مورد تایید قرار گرفت و همچنین باتوجه به ضرایب بدست آمده برای ابعاد مدل تحقیق، پرسشنامه‌های تدوین شده حاصل از این ابعاد از پایایی بالایی برخوردار بودند. در نهایت ابعاد پویایی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران شامل دو بشرح: ۱. فناوری محوری، ۲. اندازه‌گیری کیفیت می‌باشد.

درصد از آزمودنی‌ها در رشته علوم انسانی، ۲۵،۹۱ درصد در فنی و مهندسی، ۲۰،۴۳ درصد در علوم پایه و ۱۶،۸ درصد در سایر علوم مشغول به تحصیل بودند.

تشخیص نرمال بودن متغیرها

جهت تشخیص نرمال بودن متغیرهای پژوهش از، از آزمون K-S استفاده شد. با توجه به بزرگتر بودن مقدار احتمال یا Asymp Sig از احتمال خطای نوع اول $\alpha=0.05$ فرض صفر که معتبر بودن توزیع نرمال برای داده‌ها است، رد نمی‌شود. لذا اگر داده‌ها دارای توزیع نرمال باشند امکان استفاده از آزمون پارمتریک وجود دارد. براساس نتایج به دست آمده، شاخص (KMO) بزرگتر از ۰/۶ بوده و مقادیر تقریباً نزدیک به یک را نشان می‌دهد که حاکی از کفایت حجم نمونه بر اساس شاخص‌های شناسایی شده برای تحلیل عاملی بود. سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ برای آزمون بارتلت نیز نشان‌دهنده مناسب بودن متغیر پژوهش برای تحلیل عاملی بود.

بررسی سوالات پژوهش

۱- عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران کدامند؟

در این قسمت به تحلیل محتوای داده‌های حاصل از مصاحبه خبرگان پرداخته شد. ابتدا ۱۷ مصاحبه حاوی ۷ سوال در میان خبرگان توزیع و جمع‌آوری شد. در مجموع به منظور پاسخگویی به سوال فوق با توجه به مراحل کیفی پژوهش حاصل از پاسخ خبرگان پژوهش در تکنیک دلفی در چهار مرحله. همچنین با توجه به بخش کمی پژوهش، پایایی به روش همسانی درونی برای هر عامل، روایی هم‌گرایی و تشخیصی (تمایز سازه‌های استخراجی بر اساس مدل نهایی) مورد تایید قرار گرفت و همچنین باتوجه به ضرایب بدست آمده برای ابعاد مدل تحقیق، پرسشنامه‌های تدوین شده حاصل از این ابعاد از پایایی بالایی برخوردار بودند. در نهایت عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران شامل ۳ بعد بشرح: ۱. عدالت توزیعی، ۲. عدالت تعاملی،

تهران را دارا می باشد و ۵۵٪ واریانس متغیر شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران به وسیله نقش عدالت آموزشی تعیین می شود. با توجه به مقدار ضریب همبستگی $R=0,550$ و مقدار t که بزرگتر از ۱,۹۶ می باشد و سطح معناداری (p) که کوچکتر از ۰,۰۵ می باشد می توان گفت عدالت آموزشی بر شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران نقش مثبتی دارد.

۷- مدل عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان پیام نور استان تهران به چه شکل است؟

با توجه به اینکه در مدل ارائه شده، مسیرهای بین متغیرها همان موثر بودن عوامل مورد نظر هستند. در شکل ۲، برآورد بار عاملی نشان شده است.

۸- تعیین درجه تناسب مدل چگونه است؟

معیار GFI که نشان دهنده اندازه ای از مقدار نسبی واریانس ها و کواریانس ها می باشد که توسط مدل تبیین می شود برای این مدل ها بالای ۰/۹ است. مقدار ریشه دوم میانگین مجذور پس ماندها یعنی تفاوت بین عناصر ماتریس مشاهده شده در گروه نمونه و عناصر ماتریس های برآورد یا پیش بینی شده در این پژوهش نشان از تبیین مناسب کوواریانس ها دارد. مقادیر شاخص های نرم شده برازندگی (NFI)، شاخص نرم نشده برازندگی ($NNFI$)، شاخص برازندگی فزاینده (IFI) و شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، نیز حاکی از برازش بسیار مناسب مدل طراحی شده در مقایسه با سایر مدل های ممکنه است. شاخص بسیار توانمند ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب $RMSEA$ نیز برای مدل مسیر زیر ۰/۰۸ است که مقداری قابل قبول است.

عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی که شامل سه بعد (۱- عدالت توزیعی، ۲- عدالت تعاملی، ۳- عدالت رویه ای) می باشد، به میزان ۴۵ درصد در پویایی دانشجویان که شامل دو بعد (۱- فناوری محوری، ۲- یادگیرنده محوری) و به میزان ۵۵ درصد در شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران که شامل شش بعد (۱- تعامل اساتید با

۴- ابعاد شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران کدامند؟

در این قسمت به تحلیل محتوای داده های حاصل از مصاحبه خبرگان پرداخته شد. ابتدا ۱۷ مصاحبه حاوی ۷ سوال در میان خبرگان توزیع و جمع آوری شد. در مجموع به منظور پاسخگویی به سوال فوق با توجه به مراحل کیفی پژوهش حاصل از پاسخ خبرگان پژوهش در تکنیک دلفی در چهار مرحله. همچنین با توجه به بخش کمی پژوهش، پایایی به روش همسانی درونی برای هر عامل، روایی هم گرایی و تشخیصی (تمایز سازه های استخراجی بر اساس مدل نهایی) مورد تایید قرار گرفت و همچنین با توجه به ضرایب بدست آمده برای ابعاد مدل تحقیق، پرسشنامه های تدوین شده حاصل از این ابعاد از پایایی بالایی برخوردار بودند. در نهایت ابعاد شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران شامل شش بعد بشرح: ۱. تعامل اساتید با دانشجویان، ۲. مشارکت دانشجویان در فعالیت های کلاس، ۳. روش های تدریس و ارزشیابی اساتید، ۴. محتوای درس، ۵. جو سازمانی دانشگاه، ۶. امکانات آموزشی می باشد.

۵- نقش عدالت آموزشی بر پویایی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران چگونه است؟

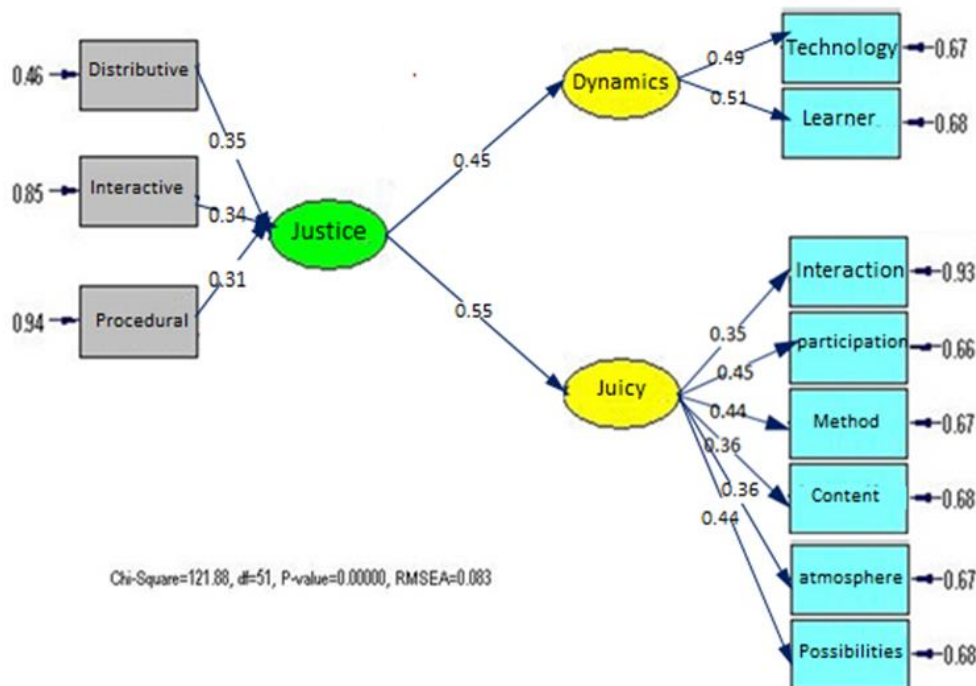
داده های نشان می دهد که عدالت آموزشی توان پیش بینی پویایی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران را دارا می باشد و ۴۵٪ واریانس متغیر پویایی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران به وسیله نقش عدالت آموزشی تعیین می شود. با توجه به مقدار ضریب همبستگی $R=0,450$ و مقدار t که بزرگتر از ۱,۹۶ می باشد و سطح معناداری (p) که کوچکتر از ۰,۰۵ می باشد می توان گفت عدالت آموزشی بر پویایی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران نقش مثبتی دارد.

۶- نقش عدالت آموزشی در شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران چگونه است؟

داده های نشان می دهد که عدالت آموزشی توان پیش بینی شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان

محتوای درس ۵. جو سازمانی دانشگاه ۶. امکانات آموزشی (مؤثری دارند).

دانشجویان ، ۲- مشارکت دانشجویان در فعالیت های کلاس، ۳- روش های تدریس و ارزشیابی اساتید ۴.

شکل ۲. مدل ساختاری پژوهش در حالت تخمین بارهای عاملی

Figure 2. Structural model of research in estimating factor loads

ابزارهای علمی و فنون برای برآوردن نیازها، خواسته‌ها و انتظارات فعلی و آینده هر سازمانی را فراهم سازد. امروزه باگذشت زمان مدیریت کیفیت فراگیر در دنیای پیشرفته صنعتی جایگاه برجسته‌ای یافته و با پذیرش چشمگیر روبرو شده است و بسیاری از نوآوری‌ها در بهبود مستمر مبتنی بر پویایی و شادابی دانشجویان در دانشگاه‌ها بوده است. اندیشه‌ی عدالت آموزشی از آشفتگی‌های زیان‌بار، کاربرد نامناسب منابع و پیدایش اشتباهات فراوان در فرآیند، پیشگیری نموده و درزمینه‌ی پویایی و شادابی دانشجویان، اطمینان لازم را فراهم نموده است. به‌طورکلی می‌توان گفت، عدالت آموزشی می‌تواند به‌عنوان یک بنیانی برای دیگر رویکردهای انگیزشی آموزشی نیز به کار گرفته شود. این پژوهش تحت عنوان شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی

بحث و نتیجه گیری

عدالت آموزشی، امروزه بسیار مورد توجه سازمان‌ها قرار گرفته، چراکه موجب ترقی و بالندگی افراد سازمان می‌شود و موجبات رسیدن به اهداف را بیش از پیش هموار می‌کند. این توجه به ویژه در سازمان‌های آموزشی به وفور به چشم می‌خورد، چراکه تربیت‌کنندگان منابع انسانی آینده که قرار است نیروی محرکه اقتصاد کشور باشند، به دست کسانی رقم می‌خورد که امروز در این سازمان‌ها حضور دارند. در واقع، عدالت آموزشی را می‌توان به عنوان ترکیبی از انگیزه، خصیصه، مهارت، خودپنداری، نقش اجتماعی و دانش مطرح ساخت که این خود مجالی را برای بحث و مناظره پیرامون شایستگی‌ها به وجود آورد. از طرفی پویایی و شادابی دانشجویان فلسفه‌ای از بهبود مستمر است که می‌تواند مجموعه‌ای از

میرخی و شفیع پور مطلق (۱۳۹۶)؛ سلیمان پور و همکاران (۱۳۹۶)، همخوانی و مطابقت دارد. لازم به ذکر است دانشگاه پیام نور استان تهران در راستای تحقق این مقولات گام به گام و به تدریج با توجه به یک نقشه راه و برنامه استراتژیک درازمدت عمل نمایند و به منظور جامعه-عمل پوشاندن آن تدوین یک بر نامه عملیاتی ضرورت دارد. داشتن رویکرد پارادایمی با نگاه بومی و منطقه‌ای نیز به تحقق آن کمک می‌کند.

مطالعات نصر اصغری و همکاران، (۱۳۹۷) نشان داد، بین عدالت سازمانی و شادی کارکنان رابطه معنادار وجود دارد و نیز بین مولفه های عدالت سازمانی که شامل عدالت توزیعی، عدالت روبه ای و عدالت مراوده ای می باشد و شادی کارکنان رابطه معناداری وجود دارد. در محیط های تحصیلی و به ویژه در دانشگاه‌ها، وجود شرایط عادلانه و رعایت عدالت می تواند سبب انتقال حس ارزشمندی به دانشجویان گردد (مرزوقی و همکاران، ۱۳۹۲). علاوه براین درک وجود عدالت، تردیدها و نگرانی های فرد را در مورد ضایع شدن حقوق و آزادی آنها بر طرف می کند (گل پرور و همکاران، ۲۰۱۱). در بسیاری از شرایط، احساس ضایع شدن حقوق باعث ایجاد تردید و اضطراب در افراد می شود. اگر در چنین شرایطی افراد بازخوردهای حضور عدالت را تجربه نمایند با رهایی از تردید و اضطراب، ساده تر درگیر رفتار های فراتر از نقش های رسمی دانشجویی می شوند (یوگیو و همکاران، ۲۰۱۳). عدالت به معنی دسترسی برابر و مساوی به همه ی امکانات آموزشی بدون در نظر گرفتن رشته تحصیلی، قومیت، جنسیت، مذهب، فرهنگ، معدل، اخلاق و رفتار دانشجوی، طرز لباس پوشیدن و نحوه ی آرایش، عوامل دمو گرافیکی و شخصیتی می باشد؛ به طوری که همه ی دانشجویان در یک محیط از امکانات موجود برخوردار شوند تا زمینه برای رشد و شکوفایی استعدادها فراهم شود و افراد انگیزه ی کافی برای تلاش و تکاپو در راستای رسیدن به هدف را داشته باشند و بتوانند بعد از فارغ

دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران جهت ارایه مدل می‌باشد. مدل پیشنهادی دارای پنج بخش اصلی است. چارچوب مفهومی مدل فلسفه، چشم انداز، مراحل اجرایی و نظام ارزشیابی بازخورد با طرح سوالاتی تحلیل و بررسی شد. در بخش مبانی نظری، مولفه‌های عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران، بکار رفته که از ادبیات و پیشینه پژوهش استخراج شده است. بررسی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران در پژوهش حاضر نشان می‌دهد که متغیر «عدالت آموزشی» دارای سه بعد بشرح: ۱. عدالت توزیعی، ۲. عدالت تعاملی، ۳. عدالت روبه‌ای می‌باشد. متغیر «پویایی دانشجویان» دارای دو بعد بشرح: ۱. فناوری محوری، ۲. یادگیرنده محوری می‌باشد و متغیر «شادابی دانشجویان» دارای شش بعد بشرح: ۱. تعامل اساتید با دانشجویان، ۲. مشارکت دانشجویان در فعالیت های کلاس، ۳. روش های تدریس و ارزشیابی اساتید، ۴. محتوای درس، ۵. جو سازمانی دانشگاه، ۶. امکانات آموزشی می‌باشد. نتایج این پژوهش نشان داد عدالت آموزشی نقش موثری در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران دارد. یافته های حاصل در مقایسه با یافته های پژوهشی اکرامی و هوشیار (۲۰۱۹)، پدرو و ماریو (۲۰۱۷)، طلوعیان (۱۳۹۸)، آمچی و لانگ (۲۰۱۵)، لیکاما (۲۰۱۵)، هانگ هو و یانگ هو (۲۰۰۹)، ادوارد (۲۰۰۹)، کیائو و وانگ (۲۰۰۹)، بهراد و همکاران (۱۳۹۸)، نتایج یکسانی داشته است. پژوهشگر در پژوهش حاضر با هدف ارائه مدلی جامع متناسب با دانشگاه پیام نور استان تهران به بررسی این موضوع پرداخته است و مدل ارائه شده توسط صاحب نظران حوزه سازمان، مدیریت و اخلاق در دانشگاه های پیام نور استان تهران بررسی و مورد تایید قرار گرفته است. در نهایت این پژوهش با نتایج پژوهش های انجام شده اردن (۲۰۱۹)، چیسنال (۲۰۱۹)، شفر و همکاران (۲۰۱۹)، کولیت کولی (۲۰۱۹)، محرری و همکاران (۱۳۹۷)،

نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران جهت ارائه مدل را از جمله نقاط قوت پژوهش حاضر دانست.

References

- Adams M. (2016). "Pedagogical Foundations for Social Justice Education". *Teaching for Diversity and Social Justice*, 27.
- Asghari F & Mahmoudi M, (2018) e-learning; Strategy for Achieving Educational Justice in the Higher Education System, Fourth National Conference on Applied Research in Educational Sciences and Behavioral Studies of Iran, Tehran, Permanent Secretariat of the Conference.
- Bell C, French W. (2014). *Organizational Transformation Management*, translated by Mehdi Alvani and Hassan Danaeifard, Tehran: Ishraqi Publications.
- Berkovich Izhak. (2014). a socio-ecological framework of social justice leadership in education, *Journal of Educational Administration*, Vol.52 No.3.
- Bonner FA, Jennings AF & Brown L. (2008). "Capitalizing on Leadership Capacity: Gifted African American Males in High School". *Roeper Review*, Vol.30 No.2 – Pp.93-103.
- Byrne ZS & Cropanzano R. (2011) *The History of Organizational Justice: The Founders Speak*. In: Cropanzano, R.Ed, *Justice in the Workplace: From Theory to Practice*, Vol. 2, Pp.3-26.
- Chisnall K. (2019). *Exploring Leadership for Excellence and Equity in High Performing Middle Schools*. Doctoral [Thesis]. University of North Carolina.
- Durrani N & Halai A. (2018). Dynamics of gender justice, conflict and social cohesion: Analysing educational reforms in Pakistan, *International Journal of Educational Development*, Vol.61 – Pp.27-39.
- Erden FT. (2019). A course on gender equity in education: does it affect role attitudes of pre service teacher? *Teaching*

التحصیلی، کارایی و تبحر کافی در زمینه ی شغل آینده ی خود داشته باشند (ثناگو و همکاران، ۱۳۹۰).

لذا پیشنهاداتی در همین راستا عنوان می‌گردد:

- ۱- برگزاری آموزش‌های ضمن خدمت در قالب کارگاه‌های مختلف به منظور شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی برای مدیران و اساتید دانشگاه‌ها. ۲- با توجه به اینکه عدالت آموزشی دارای سه بعد بشرح: ۱. عدالت توزیعی، ۲. عدالت تعاملی، ۳. عدالت رویه‌ای می‌باشد. پیشنهاد می‌شود مدیران و اساتید این ابعاد را در رسیدن به استراتژی‌ها و اهداف تعیین شده دانشگاه‌ها، مد نظر قرار دهند. ۳- ارتقا و بهبود عدالت آموزشی از طریق بهبود زیرساخت‌های فناوری، بهروز کردن سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای رایانه‌ای، توسعه پهنای شبکه‌های ارتباطی و اینترنت. ۴- توجه به اینکه مدل ارائه شده از نظر صاحب‌نظران دارای اعتبار بالایی می‌باشد با اجرای این مدل در دیگر سازمان‌ها می‌توان عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی در جهت پویایی و شادابی سازمانی را بهبود بخشید. همچنین مستند به بیان مسئله و نیز تحلیل‌های ارائه شده در این پژوهش، موارد زیر به عنوان توصیه‌هایی به منظور انجام تحقیقات آتی در ارتباط با موضوع پژوهش حاضر می‌تواند ارائه گردد: پژوهشی مشابه در سایر سازمان‌ها انجام شود و نتایج حاضر مقایسه شود. پژوهشی با هدف تعیین زیرساخت‌های مورد نیاز برای اجرای مدل پیشنهادی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی سازمانی انجام گیرد. پژوهشی با هدف بررسی اثربخشی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی در پویایی و شادابی معاونین و مدیران مدارس انجام پذیرد.

از جمله نقاط ضعف پژوهش می‌توان به محدود بودن جامعه آماری به استان دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران و همچنین محدودیت در انتخاب خبرگان به واسطه شرایط جغرافیایی اشاره کرد. با توجه به خلأ‌های پژوهشی در رابطه با موضوع و همچنین جامع و کاربردی بودن موضوع پژوهش می‌توان انتخاب مناسب موضوع پژوهش یعنی شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و

- Students, Third National Conference on Modern Studies and Research in the Field of Educational Sciences and Psychology, Qom, Center for Studies and Research Islamic Soroush Hekmat Mortazavi, Marzooqi R, Heydari M, Heydari E. (2013). Investigating the Relationship between Educational Justice and Academic Burnout of Students of the University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, *Developmental Steps in Medical Education*, Vol.10 No.3 – Pp. 210-216.
- Maxwell B & Duckworth V. (2015). Extending the mentor role in initial teacher education: embracing social justice. *International Journal of Mentoring and Coaching in Education*, Vol.4 No.1
- Niazazari K. (2014). The effect of vitality and vitality on the academic achievement of high school students in Sari, *Quarterly Journal of Educational Planning Studies*, Vol. 6 No.1- Pp.12-23.
- Proost K, Verboon P & Ruysseveldt J. (2015). Organizational justice as buffer against stressful job demands. *Journal of Managerial Psychology*, Vol.30 No. 4.
- Samadi SA, Golmohammadi A, Khosravi A. (2012). [Justice explained learners police training], *Journal of Management Development and Support of Human Resources*, Vol. 7 No.25 - Pp. 90- 79.
- Ugwu FO, Onyishi IE, Tyoyima WA. (2013). [Exploring the relationship between academic burnout, self-efficacy and academic engagement among Nigerian students], *The African Symposium*, Vol.13 No.2 - Pp. 37-45.
- and Teacher Education, Vol.25 No.3 – Pp.409-14
- Frelin A & Edling S. (2015). Promoting Social Justice in Swedish Teacher Education. *Advances in Research on Teaching*, Vol.22 No.4
- Golparvar M, Javadian Z, Mosahebi M. (2011) [Structural model of relationship between educational justice with results and education satisfaction, and educational citizenship behaviors and educational cheating], *Journal of Modern Thoughts in Education*, Vol.7 - No. 1 - Pp. 102-187.
- Golparvar M, Javadian Z, Mosahebi M. (2011). [Structural model of relationship between educational justice with results and education satisfaction, and educational citizenship behaviors and educational cheating], *Journal of Modern Thoughts in Education*, Vol.7 - No.1, Pp. 102-187.
- Jahangiri M, Ahmadinejad B, Ghanbari P & et al. (2015). Explaining Educational Justice from the Perspective of Students of Farhangian University of Zanjan Province, the Third National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies, Tehran, Soroush Mortazavi Islamic Research, Center for Sustainable Development Strategies
- Lind EA & Van den Bos K. (2012). When fairness works: Toward a general theory of uncertainty management, *Research in Organizational Behavior*, Vol.24 – Pp.181-223.
- Marty N & Shafi Pourmotlagh F. (2017). Predicting Exam Anxiety Based on Educational Humility and Educational Justice in Mahallat Azad University

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال سیزدهم، شماره ۱، بهار ۱۴۰۱

شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران جهت ارائه مدل

مریم مهربانی: دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.
کیومرث نیاز آذری*: عضو هیئت علمی، گروه علوم تربیتی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.
مریم تقوایی یزدی: عضو هیئت علمی، گروه علوم تربیتی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

چکیده: هدف از پژوهش حاضر شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی و نقش آن در پویایی و شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران جهت ارائه مدل بود. روش پژوهش ترکیبی از نوع طرح تحقیق آمیخته اکتشافی (کیفی- کمی) بود. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی شامل (خبرگان دانشگاهی، اعضای هیئت علمی و مسئولین دانشگاهی) جهت اتفاق نظر در روش دلفی بودند، حجم نمونه در بخش کیفی با در نظر گرفتن قانون اشباع به تعداد ۱۷ نفر تعیین شد. و در بخش کمی جامعه آماری، شامل دانشجویان پیام نور استان تهران بود. در بخش کمی حجم نمونه به تعداد ۲۷۴ نفر تعیین شد. روش نمونه-گیری در بخش کمی به روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود. روش جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای، و ابزار اندازه‌گیری در بخش کیفی مصاحبه نیمه ساختاریافته و در بخش کمی شامل پرسشنامه محقق ساخته، که سؤالات آن برگرفته از داده‌های حاصل از مصاحبه بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی از تکنیک دلفی و در بخش کمی از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری و تحلیل رگرسیون از نرم‌افزارهای SPSS22 و لیزرل استفاده شده است. یافته‌ها نشان داد عوامل مؤثر بر عدالت آموزشی که شامل سه بعد (۱-عدالت توزیعی، ۲-عدالت تعاملی، ۳-عدالت رویه‌ای) می‌باشد، به میزان ۴۵ درصد در پویایی دانشجویان که شامل دو بعد (۱-فناوری محوری، ۲-یادگیرنده محوری) و به میزان ۵۵ درصد در شادابی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران است.

واژگان کلیدی: عدالت آموزشی، پویایی، شادابی دانشجویان.

***نویسنده مسؤول:** عضو هیئت علمی، گروه علوم تربیتی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

Email: K.niazazari@gmail.com